

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย

จัดทำโดย นายจุมพล สำเภาพล
รหัส 580304

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๓
วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย

นายจุมพล สำเภาพล^๑

บทคัดย่อ

บทคัดย่อหรือสาระสังเขป

สิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิประจำตัวของมนุษย์ทุกคนเนื่องจากมนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรี มีเกียรติ ศักดิ์ประจำตัว ซึ่งสิทธิเหล่านี้ย่อมต้องได้รับการคุ้มครองจากรัฐโดยถือว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อมนุษย์ สิทธิมนุษยชนครอบคลุมสิทธิ ๕ ประเภท ได้แก่ สิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคม และสิทธิทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ สหประชาชาติได้ประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UDHR) และยังมีสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนต่างๆ เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในด้านต่างๆ ประเทศไทยซึ่งเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ จึงได้เข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนจำนวน ๗ ฉบับ จากทั้งหมด ๘ ฉบับ ได้แก่ ๑. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) ๒. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุก รูปแบบและพิธีสารเลือกรับเรื่อง การรับข้อร้องเรียน (CEDAW) ๓. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ๔. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) ๕. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (ICERD) ๖. อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือ ย่ำยีศักดิ์ศรี ๗. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (CRPD) การเข้าร่วมเป็นภาคีในสนธิสัญญาดังกล่าวจึงก่อให้เกิดพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย เพื่อให้มีผลบังคับใช้ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชนในประเทศไทย

คำสำคัญ พันธกรณีระหว่างประเทศ สิทธิมนุษยชน

^๑ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย

บทนำ

แนวความคิดเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชนเป็นแนวคิดที่มีจุดกำเนิดจากโลกตะวันตก ซึ่งเรียกร้องให้รัฐได้คำนึงถึงความเป็นมนุษย์ อันถือว่าเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ติดตัวมนุษย์ทุกคน และต่อมาแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนได้แพร่หลาย และมีอิทธิพลต่อประเทศต่างๆ ทั่วโลก จนได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการสากลเป็นหลักการพื้นฐานในการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตย และถือว่าเป็นหลักกฎหมายทั่วไปอีกด้วย เมื่อพิจารณาทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว หลักสิทธิมนุษยชนมีกำเนิดแรกเริ่มมาพร้อมๆ กับการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ และความตึงเครียดทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศต่างๆ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดสงครามโลก ดังนั้น เพื่อนำมาซึ่งสันติภาพของโลกอย่างยั่งยืนอันเป็นวัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ จึงปรากฏชัดเจนในกฎบัตรแห่งสหประชาชาติว่าจะต้องให้ความสำคัญกับทั้งความมั่นคง การพัฒนา และสิทธิมนุษยชนไปพร้อมๆ กัน ประเทศไทยได้เล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกัน เมื่อประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติจึงได้เข้าร่วมในพันธกรณีระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยเป็นภาคีในอนุสัญญาต่างๆ เพื่อให้สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยได้รับการรับรองและคุ้มครอง

๑. หลักการของสิทธิมนุษยชน

๑.๑ ความหมายสิทธิมนุษยชน

คำว่า “สิทธิมนุษยชน” ในอดีตยังไม่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย จนกระทั่งเมื่อมีการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติแล้ว จึงได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับนานาชาติ ซึ่งในกฎบัตรสหประชาชาติได้ กล่าวถึงสิทธิมนุษยชนไว้หลายแห่ง เช่น ในอารัมภบท มีข้อความที่กล่าวถึงความมุ่งหมายของสหประชาชาติไว้ว่า

“เพื่อเป็นการยืนยันความเชื่อในสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ ในศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษยชาติ To Reaffirm Faith in Fundamental Human Rights, in the Dignity and Worth of the Human Person....” (United Nation Organization, ๒๐๑๒)

ในตัวกฎบัตรสหประชาชาติได้กล่าวถึงสิทธิมนุษยชนไว้ในที่ต่าง ๆ เช่น ในอารัมภบท ในข้อ ๑ ข้อ ๑๓ ข้อ ๕๕ ข้อ ๕๖ ข้อ ๖๒ และข้อ ๗๖ แต่ไม่ได้มีคำนิยามหรือคำอธิบายความหมายของคำว่าสิทธิมนุษยชนแต่อย่างใด

ในทางวิชาการมักไม่มีการให้คำนิยามความหมายของสิทธิมนุษยชน นอกจากมีการพยายามอธิบายคำปรารภของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ว่า “โดยที่การยอมรับนับถือเกียรติศักดิ์ประจำตัว และสิทธิเท่าเทียมกันและโอนมิได้ของบรรดาสมาชิกทั้งหลายแห่งครอบครัวมนุษยชนเป็นหลักการพื้นฐานแห่งอิสรภาพ ความยุติธรรมและสันติภาพโลก” นั้นหมายถึง

สิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิประจำตัวของมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรี มีเกียรติศักดิ์ประจำตัว สิทธิมนุษยชนไม่สามารถโอนให้แก่กันได้ แต่นักปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนให้คำอธิบายว่า เราเรียกสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกคนที่ต้องได้รับในฐานะที่เป็นคน ซึ่งทำให้คนๆ นั้นมีชีวิตอยู่รอดได้อย่างมีความเหมาะสมแก่ความเป็นคนและสามารถมีการพัฒนาตนเองได้ว่าเป็น “สิทธิมนุษยชน” เมื่อนำคำอธิบายทั้ง ๒ ประการมาประกอบกันก็สามารถเข้าใจได้ว่า สิทธิมนุษยชน คือสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกคนที่ต้องได้รับในฐานะที่เป็นคน เพื่อให้คนๆ นั้นมีชีวิตอยู่รอดได้และมีการพัฒนาที่ดีขึ้น

๑.๒ ขอบเขตของสิทธิมนุษยชน

ขอบเขตของสิทธิมนุษยชน เมื่อพูดถึงสิทธิมนุษยชนจึงมีความหมายกว้างกว่า “สิทธิ” ตามกฎหมาย นักกฎหมายโดยทั่วไปมักอธิบายว่า “สิทธิ” คือประโยชน์ที่กฎหมายรับรองซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายในขอบเขตที่แคบในแง่ที่ว่า คนจะมีสิทธิได้ต้องมีกฎหมายรับรองไว้เท่านั้น ถ้ากฎหมายไม่เขียนรับรองไว้ย่อมไม่มีสิทธิ หรือไม่ได้รับสิทธิ แต่ในแง่ของ “สิทธิมนุษยชน” นั้นขอบเขตของสิทธิมนุษยชนกว้างกว่าสิ่งที่กฎหมายรับรองดังกล่าวข้างต้น สิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองทั่วโลกว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อมนุษย์นั้น สามารถจำแนกได้ครอบคลุมสิทธิ ๕ ประเภท^๑ ได้แก่

๑) สิทธิพลเมือง ได้แก่ สิทธิในชีวิตและร่างกาย เสรีภาพและความมั่นคงในชีวิต การไม่ถูกทรมาน ไม่ถูกทำร้ายหรือฆ่า สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ สิทธิในความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย สิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากการจับกุมหรือคุมขังโดยมิชอบ สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีในศาลอย่างยุติธรรมโดยผู้พิพากษาที่มีอิสระ สิทธิในการได้รับสัญชาติเสรีภาพของศาสนิกชนในการเชื่อถือ และปฏิบัติตามความเชื่อถือ

๒) สิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการเลือกวิถีชีวิตของตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก สิทธิการมีส่วนร่วมกับรัฐในการดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์สาธารณะ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ เสรีภาพในการรวมกลุ่ม สิทธิในการเลือกตั้งอย่างเสรี

๓) สิทธิทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สิทธิในการมีงานทำ ได้เลือกงานอย่างอิสระและได้รับค่าจ้างอย่างเป็นธรรม สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การได้รับมาตรฐานการครองชีพอย่างพอเพียง

๔) สิทธิทางสังคม ได้แก่ สิทธิในการได้รับการศึกษา สิทธิในการได้รับหลักประกันด้านสุขภาพ แม่และเด็กต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเต็มที่ ได้รับความมั่นคงทางสังคม มีเสรีภาพในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว

๕) สิทธิทางวัฒนธรรม ได้แก่ การมีเสรีภาพในการใช้ภาษาหรือสื่อความหมายในภาษาท้องถิ่นตน มีเสรีภาพในการแต่งกายตามวัฒนธรรม การปฏิบัติตามกิจกรรม ประเพณีท้องถิ่นของตน การปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา การพักผ่อนหย่อนใจด้านการแสดงศิลปะ วัฒนธรรม บันเทิง ได้โดยไม่มีใครมาบังคับ

ดังนั้น กล่าวได้ว่า “สิทธิตามกฎหมาย” ทุกอย่างไม่ใช่เรื่องสิทธิมนุษยชน มีสิทธิบางอย่างเท่านั้นถือเป็นสิทธิมนุษยชน เพราะเป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาแต่เกิด ไม่สามารถโอนไปให้คนอื่น หรือไม่มีใครมาพรากไปจากมนุษย์แต่ละคนได้ และสิทธิที่เป็นสิทธิมนุษยชนนั้นถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติระหว่างมนุษย์ เช่น การฆ่าหรือทำร้ายกัน แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าการทำร้าย หรือการฆ่าเป็นความผิด คนทุกคนก็รู้อยู่แก่ใจว่าเป็นความผิด แต่การที่คนในชาติไม่ได้รับ “อาหาร” ที่เพียงพอแก่การยังชีพไม่ถือว่ามีใครทำผิดกฎหมาย แต่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนประเภทหนึ่งที่รัฐบาลมีหน้าที่ต้องจัดการให้คนในชาติได้รับอาหารอย่างพอเพียงแก่การมีชีวิตอยู่รอด^๒

๒. พันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

^๑ นิรุฒ มณีพันธ์, หลักสิทธิมนุษยชน กับการบริหารบุคคลในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ, เอกสารวิชาการส่วนบุคคล การอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” รุ่นที่ ๒ วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าถึงจาก <http://institute.constitutionalcourt.or.th/> [๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๘]

^๒ คำบรรยาย เรื่อง หลักสิทธิมนุษยชน เข้าถึงจาก http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_๑/๒๕๕๖/thaigov_Plan๓/๒plan๓.pdf

หลักสิทธิมนุษยชนเป็นหลักมีความสำคัญในระดับโลกซึ่งมุ่งเน้นให้ทุกประเทศคำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ดังนั้น ในทางกฎหมายระหว่างประเทศจึงมีพันธกรณีที่สำคัญ ๒ ประเภท ได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชน

๒.๑ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UN Declaration of Human Rights: UDHR)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UN Declaration of Human Rights: UDHR) เป็นความพยายามที่จะสร้างมาตรฐานร่วมกันของทุกคนและทุกชาติต่อสิทธิในทุกด้าน ๆ ของมนุษย์ภายใต้ความคิดที่ว่า “มนุษย์ทุกคนเกิดมาอย่างเสรีและเท่าเทียมในศักดิ์ศรีและสิทธิ” (All human beings are born free and equal in dignity and rights) ดังนั้น หลักการสำคัญของปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้จึงห้ามการเลือกปฏิบัติทั้งปวง อาทิ การเลือกปฏิบัติต่อเชื้อชาติ เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรืออื่นใด ต้นกำเนิดทางชนชาติหรือสังคม ฐานะ การเกิด หรือสถานภาพอื่น ๆ เป็นต้น โดยได้แจกแจงสิทธิต่าง ๆ ที่จะได้รับคุ้มครอง ไม่ว่าจะเป็นสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางวัฒนธรรม สิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคมและอื่น ๆ

๒.๒ สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนมีลักษณะเป็นสนธิสัญญาพหุภาคี กล่าวคือ เป็นสนธิสัญญาที่มีรัฐมากกว่าสองรัฐขึ้นไปเป็นภาคีสถิติสัญญา ซึ่งกระบวนการในการทำสนธิสัญญามีหลายขั้นตอน นับตั้งแต่การเจรจา การให้ความยินยอมของรัฐเพื่อผูกพันตามสนธิสัญญาโดยการลงนาม การให้สัตยาบัน การภาคยานุวัติ^๑ และบางรัฐอาจตั้งข้อสงวน หรือตีความสนธิสัญญาและเมื่อปฏิบัติตามขั้นตอนในการทำสนธิสัญญาครบถ้วนแล้ว ภาคีก็มีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาต่อไป และต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับสนธิสัญญา มิฉะนั้นอาจต้องรับผิดชอบในสิ่งที่เกิดหรือไม่ได้เกิดขึ้นระหว่างประเทศภาคีด้วยกัน

การเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาก่อให้เกิดพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับสนธิสัญญา มิฉะนั้นอาจต้องรับผิดชอบในทางระหว่างประเทศ ดังนั้น เมื่อประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ประเทศไทยก็ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีของสนธิสัญญาดังกล่าว กล่าวคือ เมื่อต้องการเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญา ผู้รับผิดชอบจะเรียกประชุมราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาทบทวนญัตติของสนธิสัญญาแล้วขอความเห็นชอบเพื่อเข้าผูกพันตามสนธิสัญญา เมื่อรัฐมนตรีพิจารณาแล้วจากนั้นก็แจ้งผลต่อส่วนราชการที่รับผิดชอบ ซึ่งส่วนราชการนั้นจะแจ้งต่อไปยังกระทรวงการต่างประเทศในกรณีที่กระทรวงการต่างประเทศไม่ได้เป็นหน่วยงานเสนอเรื่องเข้าคณะรัฐมนตรี ซึ่งในกรณีของสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนนี้ กระทรวงการต่างประเทศจะดำเนินการยื่นสัตยาบันหรือภาคยานุวัติสารตามต่อกรณีตามที่สนธิสัญญานั้นๆระบุไว้มาปฏิบัติภายในประเทศ

^๑ การภาคยานุวัติ คือ การให้ความยินยอมของรัฐเพื่อเข้าผูกพันตามสนธิสัญญาซึ่งจะใช้ในกรณีที่รัฐนั้นมิได้เข้าร่วมในการเจรจาทำสนธิสัญญาและมิได้ลงนามในสนธิสัญญานั้นมาก่อนแต่สนธิสัญญาหรือรัฐที่ทำการเจรจาเปิดโอกาสให้รัฐ ซึ่งมีได้เข้าร่วมในการเจรจาทำสนธิสัญญาหรือลงนามในสนธิสัญญาสามารถให้ความยินยอมเพื่อเข้าผูกพันตามสนธิสัญญาใน ภายหลังได้ ด้วยการแสดงเจตนาโดยการประกาศฝ่ายเดียว และแจ้งต่อเลขาธิการสหประชาชาติเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งการ ภาคยานุวัติอาจเกิดขึ้นก่อนหรือหลังการมีผลบังคับใช้ของสนธิสัญญาก็ได้ ผลของการภาคยานุวัติ ก่อให้เกิดรัฐที่ทำการ ภาคยานุวัติสนธิสัญญานั้น เป็นภาคีของสนธิสัญญาดังแต่ที่ทำการภาคยานุวัติหรือภายหลังตามที่สนธิสัญญากำหนด และมีสิทธิ หน้าที่ตามที่สนธิสัญญากำหนดไว้วันนับแต่นั้น โดยไม่มีผลย้อนหลัง

นอกจากนี้ มาตรา๑๕(๘) ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ยังได้กำหนดว่าให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีและรัฐสภาในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน^๔

๓. สันติสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติในลำดับที่ ๕๕ เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ และได้เข้าเป็นภาคีสันติสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนแล้ว จำนวน ๗ ฉบับ จากทั้งหมด ๙ ฉบับ ทำให้เกิดพันธผูกพันในการปฏิบัติตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สันติสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีรวมไปถึงข้อตกลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการประชุมระดับโลกด้วย ประกอบกับการที่ประเทศไทยได้นำสาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และสนธิสัญญาดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทั้งฉบับ ปี พ.ศ.๒๕๔๐ และ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้มีผลบังคับใช้ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชนในชาติ โดยในปัจจุบันประเทศไทยเป็นภาคีสันติสัญญา ด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งสหประชาชาติถือเป็นสนธิสัญญาหลัก จำนวน ๗ ฉบับ ได้แก่^๕

๑. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child – CRC)

๒. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบและพิธีสารเลือกรับเรื่อง การรับข้อร้องเรียน (Convention on The Elimination of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW)

๓. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR)

๔. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights - ICESCR)

๕. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - ICERD)

๖. อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment)

๗. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ(Convention on the Rights of Persons with Disabilities – CRPD)

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบด้วย ซึ่งสามารถพิจารณาวันที่มีผลบังคับใช้และสรุปสาระสำคัญของสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีสันติสัญญา ได้ดังนี้

๓.๑ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child – CRC)

๑) วันที่มีผลบังคับใช้

^๔ บทวิเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์ และเชื่อมโยงเพื่อวางทิศทางแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๑)

^๕ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ . พันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติและมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๓๕ โดยปัจจุบันคงเหลือข้อสงวน ๑ ข้อ คือ ข้อ ๒๒ การดูแลกลุ่มเด็กซึ่งเป็นผู้หนีภัยฯ ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ และแนวปฏิบัติในประเทศ

๒) สาระสำคัญ เนื้อหาของอนุสัญญาฉบับนี้มี ๓ ส่วน ๕๔ ข้อ

ส่วนแรก (ข้อ ๑-๔๑) เป็นสาระบัญญัติว่าด้วย สิทธิต่างๆ ของเด็ก (child) ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี โดยอนุสัญญาฯ ได้ยืนยันรับรองสิทธิของเด็กที่จะใช้สิทธิมนุษยชนต่าง ๆ เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป แต่ในขณะเดียวกันก็เน้นย้ำถึงสถานการณ์เฉพาะสำหรับเด็กที่จะต้องได้รับโอกาสหรือการดูแลที่แตกต่างเป็นพิเศษ โดยเน้นว่าเด็กควรจะได้รับ การคุ้มครองและช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นเพื่อสามารถมีความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ ด้วยเหตุที่เด็กยังไม่โตเต็มที่ทั้งร่างกายและจิตใจจึงต้องการพิทักษ์และการดูแลเป็นพิเศษรวมถึงต้องการการคุ้มครองทางกฎหมายที่เหมาะสมทั้งก่อนและหลังการเกิด และได้กำหนดสิทธิเด็กที่จะต้องได้รับความคุ้มครอง เช่น

- สิทธิที่จะดำรงชีวิตอยู่ เด็กมีสิทธิติดตามแต่กำเนิดที่จะดำรงชีวิตอยู่ โดยรัฐจะต้อง มาตรการพิเศษที่ใช้เพื่อประกันสิทธิในการมีชีวิตของเด็ก ตลอดจนการสร้างสภาวะแวดล้อมเพื่อให้เด็กมีชีวิต รอดและได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ จริยธรรม สุขภาพจิตและสังคมในลักษณะที่เคารพ ศักดิ์ศรีของเด็ก และเพื่อเตรียมให้เด็กได้มีชีวิตอยู่ในสังคมที่มีเสถียรภาพ รวมตลอดถึงการให้มีการทำทะเบียนการ ตาย เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและมาตรการในการป้องกันการเสียชีวิตของเด็ก

- สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากเลือกปฏิบัติใด ๆ อันเนื่องมาจากตัวเด็กเองหรือ เนื่องมาจากสีผิว เพศ เชื้อชาติ ความเชื่อ รูปลักษณ์ ฐานะ กิจกรรม ความคิดเห็น หรือความเชื่อของบิดา มารดา

- สิทธิในการได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนา เด็กมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาจาก ความรับผิดชอบของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นหลัก บิดามารดาและผู้ปกครองย่อมได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยรัฐให้ประกันให้มีการ พัฒนาสถาบันการอำนวยการและให้การบริการต่างๆ ในการเลี้ยงดูเด็ก และในกรณีที่พ่อแม่ต้องทำงาน ต้องได้รับการปฏิบัติอย่างถูกต้องจากการบริการดูแลและอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เด็กอยู่ในฐานะที่จะได้รับ จากการดำเนินการที่เหมาะสมทั้งปวงของรัฐ

- รัฐจะต้องดำเนินมาตรการทั้งปวงที่เหมาะสมทั้งด้านกฎหมาย สังคมและการศึกษา เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กให้รอดพ้นจากการกระทำทุกรูปแบบที่เป็นความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ การ ทำร้ายหรือทำมิชอบ ทอดทิ้งหรือละเลยไม่เอาใจใส่การกระทำที่ผิดๆ หรือการแสวงประโยชน์จากเด็ก รวมทั้ง การกระทำมิชอบทางเพศขณะที่อยู่ในความรับผิดชอบของพ่อแม่หรือผู้ปกครองตามกฎหมายหรือบุคคลอื่นใด ที่เด็กอยู่ในความดูแล

- เด็กที่ถูกพรากจากสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัวหรือไม่อาจอยู่ร่วมในครอบครัวได้ ต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองและช่วยเหลือดูแลเป็นพิเศษโดยรัฐ การดูแลรวมถึงการจัดหาผู้อุปถัมภ์ การรับ เป็นบุตรบุญธรรมหรือจัดให้อยู่ในความดูแลของสถาบันเลี้ยงเด็กอย่างต่อเนื่อง โดยต้องคำนึงถึงเผ่าพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรมและภาษาของเด็กด้วย

- เด็กมีสิทธิได้รับประโยชน์จากการประกันสังคมและการประกันภัยทางสังคมโดยมี มาตรการที่จำเป็นเพื่อให้ได้มาซึ่งผลอันเกิดจากการใช้สิทธินี้อย่างเต็มที่ตามกฎหมาย ทั้งนี้โดยต้องคำนึงถึง

แหล่งที่มาของประโยชน์ที่จะให้สภาพแวดล้อมบุคคลที่รับผิดชอบในการเลี้ยงดู ตลอดจนข้อพิจารณาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรองขอรับผลประโยชน์ที่ได้ร้องขอเองหรือมีผู้ร้องขอให้

- เด็กมีสิทธิได้รับการศึกษาบนรากฐานของการเปิดโอกาสให้เท่าเทียมกันโดยรัฐต้องจัดให้การศึกษาระดับประถมเป็นภาคบังคับและมีทั่วถึงเพียงพอโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายขั้นมัธยมถึงขั้นอาชีวะและสามัญศึกษาต้องจัดให้มีเพียงพอ เด็กทุกคนสามารถเข้าเรียนได้ ต้องมีมาตรการต่างๆ ที่เหมาะสมให้มีการศึกษาระดับระดับสูงต้องเปิดกว้างแก่ทุกคนที่เข้าศึกษา และต้องมีมาตรการสนับสนุนให้มีการเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอและลดอัตราการออกจากโรงเรียนกลางคัน

- เด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองปกป้องให้รอดพ้นจากการถูกใช้อย่างผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด สารพิษต่อประสาท รวมทั้งการใช้เด็กในการผลิตและค้าสารดังกล่าว โดยต้องมีมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง ทั้งด้านกฎหมาย สังคมและการศึกษา

- เด็กต้องได้รับการฟื้นฟูสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการได้กลับคืนเข้าสู่สังคมของเด็กที่ต้องได้รับเคราะห์ร้ายจากการละเลย ไม่เอาใจใส่ดูแลในทุกรูปแบบ การแสวงหาประโยชน์จากการกระทำที่มีขอบ การทรมานหรือการลงโทษหรือการปฏิบัติที่ทารุณโหดร้ายไร้มนุษยธรรม เหยียบย่ำความเป็นคนหรือการทำโทษหรือการพิพาทด้วยอาวุธ การฟื้นฟูและการนำกลับคืนสู่สังคมเช่นว่านี้จะต้องกระทำในสภาพแวดล้อมแห่งการส่งเสริมสุขภาพ การเคารพตนเองและศักดิ์ศรีของเด็ก

ส่วนที่ ๒ (ข้อ ๔๒-๔๕) ว่าด้วยการเผยแพร่อนุสัญญา คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก การเสนอรายงาน การส่งเสริมการปฏิบัติตาม อนุสัญญาอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศ

ส่วนที่ ๓ (ข้อ ๔๖-๕๔) ว่าด้วยการลงนามเข้า เป็นภาคีการมีผลบังคับใช้ การแก้ไข การตั้งและการถอนข้อสงวน

๓.๒ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบและพิธีสารเลือกรับเรื่อง การรับข้อร้องเรียน (Convention on The Elimination of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW)

๑) วันที่มีผลบังคับใช้

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติและมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่ วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๒๘ โดยทำคำแถลงตีความ ๑ ข้อ เกี่ยวกับเรื่องการบังคับใช้ภายในประเทศต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และปัจจุบันคงเหลือข้อสงวน ๑ ข้อ คือ ข้อ ๒๙ การให้อำนาจศาลโลกในการตัดสินกรณีพิพาท

๒) สาระสำคัญ เนื้อหาของอนุสัญญานี้มี ๒ ส่วน ๓๐ ข้อ

ส่วนแรก (ข้อ ๑-๑๖) เป็นสาระบัญญัติว่าด้วยสิทธิต่างๆของสตรี การขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีรวมทั้งการประกันว่าสตรีและบุรุษมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติและดูแลจากรัฐอย่างเสมอภาคกัน โดยรัฐภาคีมีพันธกรณีสำคัญที่จะต้องกำหนดมาตรการเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรี ปรับรูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อให้เอื้อต่อการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ปราบปรามการลักลอบค้า และแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากสตรี ประกันความเท่าเทียมกันระหว่าง บุรุษและสตรีในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการดำรงชีวิตทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เช่น สิทธิ ในการเลือกตั้ง การสนับสนุนให้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ความเท่าเทียมกันในกฎหมายว่าด้วยสัญชาติและการศึกษา การได้รับโอกาสในการจ้างงานที่เท่าเทียมกัน การป้องกันความรุนแรงต่อสตรีในสถานที่ทำงาน ความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ การประกันความเป็นอิสระด้านการเงินและความมั่นคงด้านสังคม และการให้ความสำคัญแก่สตรีใน

ชนบท ความเท่าเทียมกันทางกฎหมาย โดยเฉพาะในด้านกฎหมาย แพ่ง และกฎหมายครอบครัว ซึ่งเป็นการประกันความเท่าเทียมกันในชีวิตส่วนบุคคล

ส่วนที่ ๒ (ข้อ ๑๗-๓๐) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดตั้งและการดำเนินงานของคณะกรรมการ การเสนอรายงาน ผลกระทบของอนุสัญญา และการกำหนดมาตรการที่จำเป็น การลงนามเข้าเป็นภาคี การมีผลบังคับใช้ การแก้ไข การตั้งข้อสงวน และการระงับข้อพิพาท อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ มีพิธีสารเลือกรับเรื่อง การรับข้อร้องเรียน ๑ ฉบับ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียน ซึ่งประเทศไทย เป็นประเทศแรกในเอเชียและประเทศที่ ๕ ในโลกที่ให้สัตยาบันต่อพิธีสารเลือกรับเรื่อง การรับข้อร้องเรียนของอนุสัญญา นับเป็น ๑ ใน ๑๐ ประเทศแรกที่ทำให้พิธีสารเลือกรับเรื่อง การรับข้อร้องเรียน มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๓ พิธีสารเลือกรับเรื่อง การรับข้อร้องเรียน เป็นกระบวนการช่วยในการคุ้มครองสิทธิสตรี โดยเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในประเทศที่เป็นภาคี พิธีสารเลือกรับเรื่อง การรับข้อร้องเรียน เสนอข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิสตรีต่อคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการเข้ามาไต่สวนได้ โดยมีเงื่อนไขว่า เรื่องดังกล่าวได้ดำเนินการโดยกระบวนการ แก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศจนหมดสิ้นแล้ว หรือมีเหตุผลว่ากลไกในประเทศดำเนินการล่าช้า กว่าปกติจากนั้น ยังต้องได้รับความยินยอมจากรัฐบาลของประเทศนั้นก่อนด้วย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยัง ไม่มีกรณีร้องเรียนของประเทศไทยไปยังคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีแต่อย่างใด

๓.๓ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR)

๑) วันที่มีผลบังคับใช้

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี โดยการภาคยานุวัติ๑ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๐ โดยมีการทำคำแถลงตีความ ๒ ประเด็น ได้แก่ (๑) เรื่องการกำหนดเจตจำนงของตนเอง โดยมีได้หมายรวมถึงการแบ่งแยกดินแดนหรือเอกภาพทางการเมือง (ข้อ ๑วรรคหนึ่ง) และ (๒) การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อทำสงคราม (ข้อ ๒๐ วรรคหนึ่ง)

๒) สาระสำคัญ เนื้อหาของกติกานี้มี ๖ ส่วน ๕๓ ข้อ ๓

ส่วนที่ ๑(ข้อที่๑) กล่าวถึงสิทธิในการกำหนดเจตจำนงตนเอง (right of self-determination)

ส่วนที่ ๒(ข้อที่๒-๕) กล่าวถึงพันธกรณีของรัฐภาคีที่รับรองจะเคารพและประกันสิทธิของบุคคล รวมถึงการห้ามการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทาง เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความ คิดเห็นทางการเมือง สัญชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ถิ่นกำเนิด หรือสภาพอื่นใด โดยจะดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติภายในประเทศ ประกันว่าบุคคลที่ถูกละเมิดจะได้รับการเยียวยา ไม่ว่าจะบุรุษหรือสตรีจะ ได้รับสิทธิพลเมืองและการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน การลิดรอนสิทธิในสถานการณ์ฉุกเฉิน และการห้ามการ ตีความกติกา ในอันที่จะไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพอื่นๆ ลง

ส่วนที่ ๓ (ข้อที่๖-๒๗) กล่าวถึงสาระของสิทธิในส่วนที่เป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการมีชีวิตอยู่ เสรีภาพจากการถูกทรมาน การห้ามบุคคลมิให้ตกอยู่ในภาวะเยี่ยงทาส การห้ามบุคคลมิให้ถูกจับกุมโดยตามอำเภอใจ การปฏิบัติต่อผู้ถูกลิดรอนเสรีภาพอย่างมีมนุษยธรรม การห้ามบุคคลถูกจำคุกด้วยเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ตามสัญญาได้ เสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน ความเสมอภาคของบุคคล ภายใต้กฎหมาย การห้ามมิให้มีการบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง สิทธิการได้รับรองเป็นบุคคลตามกฎหมาย การห้ามแทรกแซงความเป็นส่วนตัว การคุ้มครองเสรีภาพทางความคิด เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก การห้ามการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสงครามหรือก่อให้เกิดความเกลียดชังทางเชื้อชาติ สิทธิที่

จะ ชุมชนอย่างสันติ การรวมกันเป็นสมาคม สิทธิของชายหญิงที่อยู่ในวัยที่เหมาะสมในการมีครอบครัว การคุ้มครองสิทธิเด็ก และการที่พลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนในกิจการสาธารณะ การรับรองว่าบุคคลทั้งปวง ย่อม เสมอภาคกันตามกฎหมายและได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน การรับรองสิทธิของชนกลุ่มน้อยทาง เผ่าพันธุ์ ศาสนา และภาษาภายในรัฐ

ส่วนที่ ๔ (ข้อที่ ๒๘-๔๕) กล่าวถึงการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Committee - HRC) ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ในกติกา ICCPR รวมถึงพันธกรณีในการเสนอรายงานของรัฐภาคี การยอมรับอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และขั้นตอนการพิจารณาข้อร้องเรียน

ส่วนที่ ๕ (ข้อที่ ๔๖-๔๗) กล่าวถึงการห้ามการตีความไปในทางขัดกับกฎหมายระหว่าง ประเทศ อื่นๆ รวมทั้งการมิให้ ตีความในการที่จะลิดรอนสิทธิที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

ส่วนที่ ๖ (ข้อบทที่ ๔๘-๕๓) กล่าวถึงการเข้าเป็นภาคี และการแก้ไขเพิ่มเติมกติกา

๓.๔ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม(International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights - ICESCR)

๑) วันที่มีผลบังคับใช้

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติและมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ โดยทำคำแถลงตีความข้อ ๑ วรรคหนึ่ง เกี่ยวกับสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง โดยมีให้ตีความรวมถึง การแบ่งแยกดินแดนหรือเอกภาพทางการเมือง

๒) สาระสำคัญ เนื้อหาของกติกาฉบับนี้มี ๕ ส่วน ๓๑ ข้อ

ส่วนแรก (ข้อ ๑) กล่าวถึงสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง (right of self-determination)

ส่วนที่ ๒ (ข้อ ๒-๕) กล่าวถึงพันธกรณีของรัฐภาคีที่จะดำเนินมาตรการต่างๆ อย่างเหมาะสม ตามลำดับขั้น นับตั้งแต่การเคารพ คุ้มครอง ส่งเสริม และทำให้เป็นจริง อย่างเต็มที่ตามที่ทรัพยากรมีอยู่เพื่อให้ มีความคืบหน้า โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีในการได้รับสิทธิ การจำกัด สิทธิตามกติกา รวมทั้งการห้ามตีความใดๆ ในกติกาที่จะทำลายสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รับรองไว้ในกติกานี้

ส่วนที่ ๓ (ข้อ ๖-๑๕) กล่าวถึงสาระของสิทธิ ได้แก่ สิทธิในการทำงานและมีเงื่อนไขการทำงานที่ เหมาะสมเป็นธรรม สิทธิที่จะก่อตั้งสหภาพแรงงาน และสิทธิที่จะหยุดงาน สิทธิที่จะได้รับสวัสดิการและการ ประกันด้านสังคม การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว สิทธิที่จะมีมาตรฐานชีวิตที่ดีพอเพียง สิทธิที่จะมีสุข ภาวะด้านกายและใจที่ดีที่สุดที่เป็นไปได้ สิทธิในการศึกษา สิทธิในวัฒนธรรมและประโยชน์จากความก้าวหน้า ทางวิทยาศาสตร์

ส่วนที่ ๔ (ข้อ ๑๖-๒๕) กล่าวถึงพันธกรณีในการจัดทำรายงานของรัฐภาคี บทบาทของคณะ มนตรีเศรษฐกิจและสังคมในการตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีร่วมกับกลไกอื่นๆ ของสหประชาชาติ รวมทั้งการให้ข้อคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพันธกรณีของกติกา การดำเนินการของรัฐภาคีที่จะ ร่วมมือในระดับระหว่างประเทศในการส่งเสริมสิทธิตามกติกา การห้ามการตีความ บทบัญญัติเพื่อจำกัดหน้าที่ ของกลไกสหประชาชาติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายและธรรมนูญขององค์กร รวมทั้งการไม่ตีความในทางที่จะ จำกัดสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

ส่วนที่ ๕ (ข้อ ๒๖-๓๑) กล่าวถึงการเข้าเป็นภาคี และการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกติกา

๓.๕ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - ICERD)

๑) วันที่มีผลบังคับใช้

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติ และมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ โดยทำคำแถลงตีความ ๑ ข้อ เกี่ยวกับเรื่องการบังคับใช้ภายในประเทศต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย และสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศไทยเป็นภาคี และทำข้อสงวนไว้ ๒ ข้อ ได้แก่ ข้อ ๔ ในเรื่องการดำเนินการมาตรการขจัดกาเลือกปฏิบัติเท่าที่จำเป็น และ ข้อ ๒๒ ในเรื่องการระงับข้อพิพาทโดยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

๒) สาระสำคัญ เนื้อหาของอนุสัญญามี ๓ ส่วน ๒๕ ข้อ

ส่วนแรก (ข้อ ๑-๗) เป็นสาระบัญญัติว่าด้วยสิทธิต่างๆ โดยกำหนดความหมายของ “การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ” การตีความและมาตรการพิเศษที่จัดขึ้นตามความ จำเป็นด้วยเจตนาเพื่อประกันความก้าวหน้าของหมู่ชนบางกลุ่มที่ต้องการความคุ้มครองและสิทธิเสรีภาพ ขั้นพื้นฐาน การประณามการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติและการประกันการไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลกลุ่มหรือ สถาบัน หรือสนับสนุนการเลือกปฏิบัติเหล่านี้ การดำเนินการมาตรการที่จะแก้ไขกฎระเบียบที่ก่อให้เกิดการเลือก ปฏิบัติด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสนับสนุนการประสานเชื้อชาติเข้าด้วยกัน การจัดให้มีมาตรการพิเศษชั่วคราวเพื่อสนับสนุนการคุ้มครองกลุ่มบุคคลบางกลุ่ม เพื่อให้ได้รับสิทธิเสรีภาพอย่างเสมอภาค การประณามการ แบ่งแยกทางเชื้อชาติ ผิด การโฆษณาชวนเชื่อในเรื่องความเหนือกว่าของบางชนกลุ่ม การเกลียดชังระหว่าง เชื้อชาติ การลงโทษตามกฎหมายแก่การกระทำที่ประณามเหล่านี้ และห้ามการดำเนินการส่งเสริมกระตุ้นการ เลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การประกันสิทธิของทุกคนให้เสมอภาคกันตามกฎหมายภายใต้ศาลและ กระบวนการยุติธรรม การคุ้มครองของรัฐ การใช้สิทธิอย่างทั่วถึงและเสมอภาคในทางการเมือง กิจกรรม สาธารณะและบริการ สาธารณะ สิทธิของพลเมืองในเรื่องต่างๆ ทุกเรื่อง เช่น การมีถิ่นพำนัก การครองสัญชาติ การสมรสและเลือกคู่สมรส การรับมรดก สิทธิเสรีภาพทางความคิดเห็น การนับถือศาสนา การชุมนุม สิทธิทาง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมต่างๆ ทั้งในด้านการทำงาน ที่อยู่อาศัย การสาธารณสุข การศึกษา กิจกรรมทาง วัฒนธรรมและบริการต่างๆ และการประกันสิทธิของรัฐที่จะให้ความคุ้มครองแก่ทุกคนในอาณาเขตจากการ เลือกปฏิบัติเหล่านี้ รวมถึงสิทธิที่จะร้องขอค่าทดแทนจากศาลเพื่อชดใช้ความเสียหายอันเป็นผลจากการเลือก ปฏิบัติเหล่านี้

ส่วนที่ ๒ (ข้อ ๗-๑๖) ว่าด้วยคณะกรรมการ การเสนอรายงาน การรับข้อร้องเรียนระหว่างรัฐ การดำเนินการ การไกล่เกลี่ยและการยุติข้อพิพาทของคณะกรรมการ และ

ส่วนที่ ๓ (ข้อ ๑๗-๒๕) ว่าด้วยการ ลงนามเข้าเป็นภาคี การมีผลบังคับใช้เงื่อนไขในการตั้งข้อสงวนและการถอนข้อสงวน การเพิกถอนอนุสัญญา และการเสนอข้อพิพาทสู่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

๓.๖ อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment)

๑) วันที่มีผลบังคับใช้

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติและมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยทำคำแถลงตีความ ๓ ข้อ ดังนี้ ๑. ข้อ ๑ การตีความคำว่า “ทรมาน” ให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญา ๒. ข้อ ๔ การกำหนดโทษทางอาญาให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญา ๓. ข้อ ๕ การกำหนดเขตอำนาจศาลสำหรับความผิดฐานทรมานฯ ให้เป็นไปตามกฎหมายอาญา และได้ทำข้อสงวนไว้ ๑ ข้อ เรื่องการระงับข้อพิพาทโดยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

๒) สารระสำคัญ^๖ เนื้อหาของอนุสัญญาฯ มี ๒ ส่วน ๓๓ ข้อ

ส่วนแรก (ข้อ ๑-๑๖) กำหนดนิยามของคำว่า “การทรมาน” ซึ่งในที่นี้ หมายถึง การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ ทรมานอย่างสาหัสไม่ว่าทางกายภาพหรือทางจิตใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ด้วยความมุ่งประสงค์ เพื่อให้ข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้นสำหรับการกระทำ ซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามกระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ รวมทั้งการบังคับขู่เข็ญ โดยมุ่งเน้นไปที่ การกระทำทำหรือโดยความยินยอมของเจ้าหน้าที่รัฐหรือบุคคลอื่น ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ ทั้งนี้ รัฐมีพันธกรณีที่จะต้องกำหนดให้การทรมานฯ เป็นความผิดตามกฎหมายอาญา กำหนดมาตรการป้องกัน การทรมานฯ กำหนดให้ “การทรมาน” เป็นความผิดที่ลงโทษได้ตามกฎหมายอาญา กำหนดเขตอำนาจที่เป็นสากลเกี่ยวกับความผิดการทรมาน พร้อมทั้งกำหนดให้เป็นความผิดที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้นอกจากนั้น อนุสัญญาฯ ยังระบุให้รัฐภาคีกำหนดมาตรการสืบสวน สอบสวน รวมทั้งดำเนินคดีที่เหมาะสมกับคดีทรมานฯ พร้อมทั้งให้ดำเนินการเผยแพร่ความรู้ และจัดฝึกอบรมหลักการและสารสำคัญของอนุสัญญาฯ ให้กับทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง และกำหนดให้มีมาตรการที่เหมาะสมในการเยียวยาเหยื่อที่ถูกทรมานฯ รวมทั้งกำหนดมาตรการป้องกัน การกระทำหรือ การลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือ ย่ำยีศักดิ์ศรีด้วย

ส่วนที่ ๒ (ข้อ ๑๗-๓๓) ว่าด้วยคณะกรรมการต่อต้านการทรมานฯ การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ การเสนอรายงาน การระงับข้อพิพาท ฯลฯ ๗) อนุสัญญาฯ ว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities – CRPD) ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติและมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ โดยทำคำแถลงตีความ ๑ ข้อ คือ การปรับใช้ข้อ ๑๘ เกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน และ สิทธิในการได้มาซึ่งสัญชาติจะต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกฎหมายกฏระเบียบ และแนวปฏิบัติ ภายในประเทศ เนื้อหาของอนุสัญญาฯ มี ๒ ส่วน ๕๐ ข้อ ส่วนแรก (ข้อ ๑-๓๓) เกี่ยวกับเรื่องวัตถุประสงค์และ หลักการทั่วไปของอนุสัญญาฯ ความเสมอภาค กลุ่มสตรีและเด็กพิการ การเสริมสร้างความตระหนัก การเข้าถึง บริการต่าง ๆ สิทธิในชีวิตร่างกาย สถานการณ์ฉุกเฉินทางมนุษยธรรม การเสมอภาคทางกฎหมาย การเข้าถึง ความยุติธรรม เสรีภาพและความมั่นคงของมนุษย์ เสรีภาพจากการถูกทรมานฯ การกระทำและการลงโทษอื่น ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือ ย่ำยีศักดิ์ศรี เสรีภาพจากการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ การกระทำรุนแรง และการกระทำที่มิชอบ การเคารพคนพิการ เสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน การได้มาซึ่งสัญชาติ การอยู่ร่วมกัน ในสังคม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การเข้าถึงข้อมูล การเคารพสิทธิส่วนบุคคล การเคารพครอบครัว การเข้าถึงการศึกษา สิทธิในสุขภาพ การฟื้นฟูเยียวยาการทำงาน การมีมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี การมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม สันทนาการ และการกีฬา การจัดเก็บสถิติและข้อมูล ความร่วมมือระหว่างประเทศ การปรับใช้อนุสัญญาฯ ภายในประเทศ การติดตามตรวจสอบการอนุวัติ อนุสัญญาฯ ส่วนที่ ๒ (ข้อ ๓๓-๕๐) ว่าด้วยคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ การเสนอรายงาน ความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการฯ กับหน่วยงานอื่นๆ การระงับข้อพิพาท ฯลฯ

๓.๗ อนุสัญญาฯ ว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities – CRPD)

^๖ สว่าง กันศรีเวียง . สถานการณ์และแนวโน้มด้านสิทธิมนุษยชนในระดับสากลและสังคมไทย : สิทธิมนุษยชนในกระแสโลกาภิวัตน์ : ประชาคมโลก (Global Community) . (ออนไลน์).
http://www.baanjomyut.com/library/global_community/๐๖_๒.html . เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๕

๑) วันที่มีผลบังคับใช้

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติและมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่ วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ โดยทำคำแถลงตีความ ๑ ข้อ คือ การปรับใช้ข้อ ๑๘ เกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน และ สิทธิในการได้มาซึ่งสัญชาติจะต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ และแนวปฏิบัติ ภายในประเทศ

๒) สาระสำคัญ เนื้อหาของอนุสัญญามี ๒ ส่วน ๕๐ ข้อ

ส่วนแรก (ข้อ ๑-๓๓) เกี่ยวกับเรื่องวัตถุประสงค์และ หลักการทั่วไปของอนุสัญญา ความเสมอภาค กลุ่มสตรีและเด็กพิการ การเสริมสร้างความตระหนัก การเข้าถึง บริการต่าง ๆ สิทธิในชีวิต ร่างกาย สถานการณ์ฉุกเฉินทางมนุษยธรรม การเสมอภาคทางกฎหมาย การเข้าถึง ความยุติธรรม เสรีภาพ และความมั่นคงของมนุษย์ เสรีภาพจากการถูกทรมาน การกระทำ และการลงโทษอื่น ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือ ย่ำยีศักดิ์ศรี เสรีภาพจากการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ การกระทำรุนแรง และการกระทำที่มิชอบ การเคารพคนพิการ เสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน การได้มาซึ่งสัญชาติ การอยู่ร่วมกัน ในสังคม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การเข้าถึงข้อมูล การเคารพสิทธิส่วนบุคคล การเคารพครอบครัว การเข้าถึงการศึกษา สิทธิในสุขภาพ การฟื้นฟูเยียวยา การทำงาน การมีมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี การมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม สันทนาการ และการกีฬา การจัดเก็บสถิติและข้อมูล ความร่วมมือระหว่างประเทศ การปรับใช้ออนุสัญญาฯ ภายในประเทศ การติดตามตรวจสอบการอนุวัติ อนุสัญญาฯ

ส่วนที่ ๒ (ข้อ ๓๓-๕๐) ว่าด้วยคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ การเสนอรายงาน ความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการฯ กับหน่วยงานอื่นๆ การระงับข้อพิพาท ฯลฯ นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคล ถูกบังคับให้ สูญหาย (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance - CED) เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๕ อนุสัญญาฯ เป็นหนึ่งในสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้าน สิทธิมนุษยชน ซึ่งรับรองโดยข้อมติสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ (United Nations General Assembly UNGA) สมัยที่ ๖๑ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๙ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ ปัจจุบันมีประเทศ ลงนามแล้ว ๙๒ ประเทศ และมีประเทศที่เข้าเป็นภาคีแล้ว ๔๐ ประเทศ (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๖) อนุสัญญาฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดให้การทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับเป็นฐานะความผิดตาม กฎหมาย อาญา (เน้นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือการกระทำในนามเจ้าหน้าที่รัฐ) รวมทั้งกำหนดโทษของ ความผิดดังกล่าว โดยรัฐจะต้องกำหนดให้ตนมีเขตอำนาจศาลเหนือความผิดฐานกระทำให้บุคคลหายสาบสูญ โดยถูก บังคับ ถึงแม้ว่าบุคคลที่หายสาบสูญหรือบุคคลที่ประกอบอาชญากรรมดังกล่าวจะไม่ใช้สัญชาติของตน”

บทสรุป

ประเทศไทยเป็นภาคีสถิติสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติซึ่งถือเป็นสนธิสัญญาหลัก ๗ ฉบับ จึงก่อให้เกิดพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามเพื่อให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาฉบับนั้นอาจจะต้องรับผิดชอบในทาง ระหว่างประเทศ ซึ่งสนธิสัญญาเหล่านี้ประเทศไทยได้นำมาใช้กับกฎหมายภายในประเทศ โดยมีการนำ สาระสำคัญของสนธิสัญญามาเป็นแม่แบบในการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของไทยด้วย เช่น

“ อัจฉรา ฉายากุล, ชมพูนุช เฉลิมศิริกุล และปิยนุช รุติพัฒนะ. (๒๕๕๖). พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิ มนุษยชนของไทย (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.

บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ สำหรับรัฐธรรมนูญประเทศไทยนี้ภายหลังจากการรับรองปฏิญญาสากลแล้วต่อมาก็ได้มีการดำเนินการแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รวมทั้งให้ความสำคัญทางด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้นโดยการจัดทำรัฐธรรมนูญที่มีข้อความพิทักษ์สิทธิมนุษยชนหลายฉบับเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ฉบับปัจจุบันได้ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้อย่างกว้างขวางโดยมีสาระสำคัญในประเด็นศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ความเสมอภาคของบุคคล สิทธิของผู้ต้องหา สิทธิของพยานและผู้เสียหายในคดีสิทธิของเด็ก เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพทางการศึกษา สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในบริการสาธารณสุขและสวัสดิการ สิทธิของผู้สูงอายุ สิทธิของคนพิการหรือทุพพลภาพ สิทธิของผู้บริโภค สิทธิของชุมชนท้องถิ่น เสรีภาพในการรวมกลุ่มและการชุมนุม สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วม สิทธิในการร้องทุกข์และฟ้องคดี ซึ่งสิทธิเหล่านี้รัฐธรรมนูญรับรองเป็นหลักประกันที่สำคัญ ดังนั้น พันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนจึงเป็นหลักประกันสันติภาพให้กับสังคม โดยเปิดโอกาสให้มนุษย์ทั้งหลายมีพื้นที่ในสังคมและอยู่กันอย่างสงบสุข การมีพื้นที่เพื่อให้เกิดการแสดงออกซึ่งศักยภาพหรือความสามารถอื่นๆ อาจนำมาซึ่งคุณูปการต่างๆต่อสังคมส่วนอื่นๆ และนำไปสู่การพัฒนาในด้านความแตกต่างหลากหลายและความคิดสร้างสรรค์ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติหรือศาสนาใด ก็ต้องมีความเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายสิทธิมนุษยชนจึงเป็นเครื่องมือขจัดข้อขัดแย้งและแก้ไขปัญหาในสังคมเพื่อให้เกิดการไม่เลือกปฏิบัติและเพื่อให้เกิดการใช้เสรีภาพในการกำหนดอนาคตได้อย่างหลากหลาย

บรรณานุกรม

- เครือข่ายนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน . สิทธิมนุษยชน (กฎหมาย ใน/ระหว่าง ประเทศ) . (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : http://www.naksit.org/data_files/hr_db.htm . ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๕
- เครือข่ายนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน . ดาวนโหลดหลักกฎหมายระหว่างประเทศ . (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
http://www.naksit.org/hrlearning/index.php?option=com_content&view=category&id=๔๓&Itemid=๒ . ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๕
- นิรุฒ มณีพันธ์, หลักสิทธิมนุษยชน กับการบริหารบุคคลในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ, เอกสารวิชาการส่วนบุคคล การอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” รุ่นที่ ๒ วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าถึงจาก
<http://institute.constitutionalcourt.or.th/> [๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๘]
- บทวิเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์ และเชื่อมโยงเพื่อวางทิศทางแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๑)
- สว่าง กันศรีเวียง . สถานการณ์และแนวโน้มด้านสิทธิมนุษยชนในระดับสากลและสังคมไทย : สิทธิมนุษยชนในกระแสโลกาภิวัตน์ : ประชาคมโลก (Global Community) . (ออนไลน์). แหล่งที่มา
http://www.baanjomyut.com/library/global_community/๐๖_๒.html . ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๕
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ . พันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ . (ออนไลน์).แหล่งที่มา http://www.nhrc.or.th/menu_content.php?doc_id=๒๙#top . ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๕
- อัจฉรา ฉายากุล, ชมพูนุท เฉลิมศิริกุล และปิยนุช ฐิติพัฒนะ. (๒๕๕๖). พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิ มนุษยชนของไทย (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.